

Pola Esperantisto Esperantysta Polski

XXXIII JARO

NRO 3

MARTO 1939

ELDONANTO — WYDAWCA

POLLANDA ESPERANTO-DELEGITARO

REDAKTANTOJ — REDAKTORZY

PROF. DR ODON BUJWID — MGR TADEUSZ HODAKOWSKI

Aperas la 20-an de ĉiu monato. Redakcian materialon oni petas sendi ĝis la 10-a de ĉiu monato. La redakcio estas rajtigita laŭ bezono aŝanĝi la tekston de manuskriptoj.

***Noto de la Redakcio.** Ni tute ne samopinias kun la aŭtoro, ĉar estas preferinde apertenti al iu ajn sed ni volas prezenti publike tiun vidpunkton, kiu estas komuna al el la 2 asocioj ol nenie granda parto da esperantistoj. Unuecigo de la movado estas necesega. Jen nova frapago al ĝi: hitlerigo de Ĉeĥo-Slovakujo. Ni petas insiste al UEA kaj IEL: unuiĝu! La eksteraj kaŭzoj malfortigas nian movadon kial, vi plie endanĝerigas ĝin, estimataj sinjoroj el IEL kaj UEA?*

MALFERMITA LETERO AL S-RO INĜ. M. CHMIELIŃSKI.

Per aperigita sur kolonoj de P. E. ĉi letero mia, mi nun kuraĝas turni min al vi kaj diri kelkajn vortojn pri la afero nune nin ambaŭ reciproke kaj egalgrade okupanta, nome: pri bonvola aliĝado al I. E. L. Estimata sinjoro kaj samideano! Pri tiu ĉi afero mi jam delonge volis ekparoli sur kolonoj de P. E. sed iuj cirkonstancoj devigis min cele silenti kaj atendi pli ĝustan momenton, kiam tiu mia „ekparolo“ ekestus pli ĝusta, pli kovena kaj kion, Dio allasu, efika. Momento tiu venis: De kelka tempo mi komencis ricevi de vi specialajn aliĝilojn, pere de kiuj vi volas afable helpi al mi al bonvola aliĝo al I. E. L. Estimata samideano! Mi dankas vin kore pro via bonvolo rilate mian personon en ĉi afero, sed, be-

daŭrinde, mi estas nun devigata de gravaj kaŭzoj rifuzi: Mi neniam estos I. E. L.-ano, kaj ne U. E. A.-ano! Neniam!... ĉar agado de tiuj ambaŭ asocioj, laŭ miaj kompreno kaj opinio, estas entute neĝusta, nekonvena kaj iagrade eĉ por bono de nia afero malutila. Kaj malbono tiu estas tiel klara, tiel okul-frapa, ke mi miras... mi miras, ke malbono ĉi tiu vidata kaj komprenata de plejmulto (mi ne dubas) ne estas tamen de tiu kontraŭbatalata, kio nun fariĝas preskaŭ ordono de la momento. Nu, malnova kanto: Neniu volas! Sed jam alvenas rapide tempo de ĝusta ekkompreno pri la malbono, malbono minaca, skismiga, malutila por Esperanto kaj ĝia ideo. Ni maldormu! Ni vekigu! Tempas...

Sed en kio enas tiu malbono? Ni ne devas tro longe serĉi por ĝin trovi. Ĝi ja kuŝas antaŭ niaj okuloj tiel klare videbla, ĝi ja estas mirinde atentiga al pli markemaj observuloj, ĝi estas: senfina, hontiga, malbonvaloriga por ni, ĉiama, kontinua, reciproka kverelado inter anoj de tiuj ambaŭ asocioj! Amo, frateco, paco, Interna Ideo, ĉio, kio estas spirito kaj vivo de nia afero, ĉi ĉio delonge estas forigita sur lastan planon kaj ĉefan lokon okupis, ho, parodio, la kontraŭa al senco kaj spirito de esp-ismo, ruiniga, pereiga malpaco! Malpaco tiu en konsekvencoj siaj estos ju pli minaca, des pli estas nun en si mem senenca, senbezona kaj... malsaĝa. Ho, certe ne tiucele kreis Esperanton Zamenhof, kaj vidataj rezultoj de „nobla kverel-konkurado“ entute por mi sufiĉas por rezigni aliĝon al I. E. L. aŭ U. E. A. Mi preferas resti individua esperantisto, apartenanta al neniu asocio, egale rilatanta al ĉiu esp-isto, ĉu li estas U. E. A-ano ĉu I. E. L-ano; mi preferas servi al nia afero siakomprene, solece, siapove, eĉ se tiu servado estos tute senefika kaj vana, anstataŭ konscie peki kontraŭ hela ideo de Majstro, kies mi estas kaj estos ĉiam... fidela adepto.

Mi estas apodikta kontraŭulo de konsecia helpado al subtenado de skismo, kiun kaŭzis en nia movado naskiĝo de I. E. L. Mi kondamnas la negustan agadon de U. E. A., mi estas malamiko kaj malaprobanto de dividado de nia movado je iuj asocioj, kiuj, anstataŭ unuigite kaj konsente labori por komuna celo trovas vivan plezuron en reciproka, malinda kverelado, portante per tio malutilon al nia movado. Tio estas tre malĝojiga signo kaj ne faranta multajn esperojn por nia afero, se ĝi daŭros plue. Ni devas nepre ĉesi dividiĝi je asocioj, grupoj kaj malamikaj aroj reciproke sin kontraŭbatalantaj, ni devas krei unu fortan firman tendaron, bazitan ne sur ruinigaj malpacaj aŭ kverelaj tendencoj, sed sur altaj idealoj de la kreinto de Esperanto. Se ni procedos tiel, ni venkos, alie — neniam, kaj vana estas nia laboro, niaj bonintencoj, niaj konsiloj niaj fortostreĉoj! Esperanton trafos la sorto de Volapük kaj ni devos priplori la „pereitan paradizon“. Nur en unueco nia forto, ne en dividiĝanta je diversaj U. E. A-oj kaj I. E. L-oj (komune kaj reciproke sin malamantaj) esperantista gruparo.

Eugeniusz Matwiejczuk.

LIA MOŝTO PAPO PIO XII SEKVIS PAPON PION XI.

En teruraj tempoj, kiam frakasigaĝas ĉio: ŝtatoj, leĝoj, kontraktoj, kredo je bona volo kaj honesteco de homoj — agrable estas ekpensi, ke ne ĉie la perforto sukcesas. La katolika eklezio ĵus montris, ke en sfero de spirito la ĉiamdaŭraj valoroj restis senŝanĝaj kaj eĉ la plej grandaj malhelpoj ne devojĝos la verajn kredantojn, kiuj estas katolikoj ne formale, sed interne, ĝisfunde. Kristana amo de popoloj kaj homoj certe iam regados la

nun malpacantan mondon. La religio estas por multegaj homoj trankvila haveno, en kiu ili ĉiam trovas rifuĝon, kiam tondras en la mondo, haveno, en kiu oni ĉerpas fortojn por laciga navigado tra la vivo.

Tondras la mondo? Domaĝe!.. Sed ne timu! Ĉio estas pasema: la tondro, la homoj, perforto, nur la ideoj vivas eterne, kaj se ili estas pravaj — venkas.

XXI-a MONDKONGRESO DE KATOLIKAJ ESPERANTISTOJ

okazos la 5 — 10 de aŭgusto 1939 en Antverpeno.

Afiŝoj kaj glumarkoj: belaj trikoloraj afiŝoj estas eldonataj kaj senpage haveblaj por tiuj, kiuj povas elpendigi ilin en publikaj lokoj. La trikoloraj glumarkoj kostas: por 50 — fr. 5, por 100 — fr. 9. La koloroj de la afiŝoj kaj glumarkoj estas la flandraj kaj Esperanta koloroj.

Por ĉiuj informoj, mendoj de afiŝoj kaj glumarkoj turnu vin al la kongressekretario: 'otgieterstraat 1. Antverpeno.

Por ĉiuj pagoj la adreso estas: XXI-a Kongreso de I K U E, Erembodegemstraat 29, Aalst, Belgio. Poŝtĉekkonto n-o 415.470.

Notu 5 fr. = 1 Belga.

„KRAKOVAJ TAGOJ“.

JAM NUN NI SCIIGAS, KE EN JUNIO OKAZOS T. N. „KRAKOVAJ TAGOJ“, DUM KIUJ LA VIZITANTOJ HAVOS OKAZON EKKONI LA LOKAN FOLKLORON, TRADICIOJN KAJ VIDINDAĴOJN. PLUJ, PLI PRECIZAJ INFORMOJ SEKVS.

IDEOJ KAJ LINGVO INTERNACIA.

En unu el antaŭaj numeroj de „P. E.“ en artikolo: „Scienco kaj lingvo internacia“ mi mallonge preparolis „homajn“ rimedojn por plirapidigo de la esperanta penetrado en sciencajn rondojn. Samtempe mi promesis tuŝi en sekvanta artikolo ankaŭ „diajn“ rimedojn, kion mi nun volas plenumi. Nu, tiaj „diaj“ rimedoj estas afero plej malfacila kaj malplej klara, do mi petas pardonon, se ankaŭ post tiu ĉi mia mallonga artikolo, ne tuj kaj ne ĉio el malsupre diritaj, eniros en konscion de la legantoj, ĉar la sfero mem „dia“ estas nur parte komprenebla, kiel io granda kaj grava, io supre de ni staranta, sendependa de nia volo kaj de niaj pensoj. Kvankam ĝi estas sfero de niaj pensoj, opinioj, kredoj — ĝi estas firma, daŭra, senmorta. Tiun „dian“ aŭ spiritan sferon la homo ne povas influji, sed ĝi forte influas la homon, ĉiujn liajn agojn, tutan vivon, kaj dank' al tio ĝi ofte estas ŝatata kiel ankoraŭ pli grava por la homo ol la scienco priskribita (en la antaŭa artikolo). Pri tiu potenca spirita sfero okupas sin filozofioj — penante ĝin kompreni, kaj religioj — devigante ĝin simple kredi kaj subtenante per tiu kredo multajn, ĝenerale utilajn por la homa vivo, praktikojn. En Oriento religioj kaj filozofioj kunigis en unuon — en parton de tiea homa scio kaj scienco. Ni ankaŭ, volonte diferencigante tiujn du sferojn: dian kaj homan, per la praktikaj celoj kaj por plej bona kompreno de ĉirkaŭantaj aĵoj, tamen pensas, ke tio estas du radikoj de sama afero — de homaj vivo kaj scio. Ni diris, ke scienco kaj scio estas homa sperto, kolektita de nuntempaj homoj (nuna tempo tie ĉi estas nia t. n. historia periodo de homa ekzistado); same ni povas pensi, ke religioj estas kolektita homa meditado pri la plej malnovaj periodoj de la homa ekzisto. Dank' al ĵarmila daŭrado de sinmeditado ili atingis multajn senerarajn rezultojn en moraleco, en ideoj, kaj sekve estas senkondiĉe estimindaj en sia esenco plej vera, kreanta tian kvazaŭ superhoman spiritan sferon de homaj pensoj, ideoj, kredoj. Ni povas plie pensi, ke filozofioj — estas jam nuntempa scio pri tiuj praaj atingoj, penanta ilin klarigi en nuna homa lingvo kaj laŭ nunaj opinioj.

Kaj jen ni vidas, ke al superhoma, spirita sfero apartenas antaŭ ĉio, kaj plej proksime al nia vivkompreno — ideoj ĝenerale kaj speciale ideoj de la ĝeneral-homara bono, utilo k. t. p., kiuj kutime influas kaj helpas ĉiujn homajn grandajn spiritajn kaj intelektajn movadojn. Ni bone scias, ke nia

Majstro mem, celante plifortigon de Esperanto, diris ke ĝi enhavas internan ideon. Do ankaŭ li pensis, ke por nia lingvo necesa estas helpo de tiu ĉi spirita, alta regno de ideoj, sed li ne precizigis, kiumaniere tia helpo devas okazi. Do, klarigante la aferon, ni ekzamenu kelkajn historiajn faktojn, kiam ideoj influis forte, preskaŭ mirakle homajn pensojn, flugante vere „kiel flugiloj de facilaj vento“ tra la tuta kultur-mondo. Mi diras pri spirita movado, kiun oni nomas „humanismo“.

Ĉiuj scias, ke humanismo — pensa kaj intelekta fluo — devenas de literaturo kaj filozofio de antikvaj Grekoj kaj Romanoj Ĝi ekaperis en XIV jarcento en Italujo kaj rapide disvastiĝis tra la tuta Eŭropo, ĉie liberigante intelekton kaj spiriton el la katenoj de mezepoka dogmismo. Tio kreis novan socion, senton kaj spiriton, tute novan homan psikon, kiuj brile ekfloris tom poste en epoko de Renesanco. Tiu humanismo, kvankam en fina rezulto dum Renesanco pliviviĝis naturaj lingvoj, dum ekapero kaj disvolvigo uzis latinan lingvon, forte ĝin subtenante kaj fine starigante en ĉiuj landoj kiel fundamento de tiel alte ŝatata klasika instruado. Samtempe lingvo latina fariĝis internacia ne nur en medicino kaj scienco, sed ankaŭ en interrilatoj de ĉiuj kulturaj homoj. Ni povas diri, konforme al niaj supre diritaj opinioj (en antaŭaj artikoloj), ke filozofio kaj literaturo antikva estis portanto de latina lingvo kiel internacia. Tio komenciĝas jam en mezepoko kaj ricevis plenan disvolvon dum penetrado de humanismaj ideoj en diversaj landoj. Kaj ĝis nun la latina lingvo kune kun klasika kulturo estas ĝenerale uzataj iloj por kreado de la homaj spiritoj kaj animoj, kapablaj trairi al la sekvantaj kulturaj formoj kaj al plia evoluo.

Tiaj estas historiaj faktoj en pleja mallongigo. Kaj ili nin instruas, ke por la disvolvigo de nia lingvo en simile mirakla, de la ideo regno dependanta, maniero, ni devas trovi ideojn egale fortojn portantajn. Tiuj ideoj devas ankaŭ esti kontraŭstaraj al iu plej grava kaj plej malutila eco de nia vivo simile al humanismaj ideoj, kiuj kontraŭstaradis al la mezepoka formalismo kaj dogmismo. Sed kia estas plej malbona kaj plej danĝera al la venonta progreso eco de nia eŭropa kultura vivo? Preskaŭ senerare oni povas respondi, ke tio estas troa materiismo. Ĉar vere ĝi en niaj mezkulturitaj centroj nun trapenetas tutan nian vivon de supro ĝis fundo, ofte atingante eĉ plej kulturajn personojn: doktorojn, pa-

strojn, inĝenierojn k. t. p. Materiistaj konduto kaj agadmaniero antaŭe kutimaj nur en komerado (kvankam kaj tie ne tute taŭgaj, aŭ taŭgaj nur por pli forta flanko) disvastiĝis tra la tuta vivo kaj ĝenerale estas ŝatataj kiel solaj eblaj. Oni volas aĉeti plej malkare ĉion: penson, intelekton, amon, sed tiaj aĉetataj kaj vendataj penso, intelekto, amo ne estas liberaj, sendependaj, nelimititaj, do ili ne povas alkonduki homaron al plej alta grado de kulturo, al plena disvolvigo, ebla nur voje de absoluta libereco kaj sendependeco. Tia vendata kaj aĉetata kulturo estas limigita de volo de plej riĉa aŭ plej pova akiranto, do ne povas flugi alten ĝis la senfina limoj de genia cerbo, de geniaj eblecoj, sed kuŝas, kiel hundo ĉena, meze de simplegaj deziroj de sia mastro. Kaj la afero estas preskaŭ sama ankaŭ tiam, kiam tiu mastro estas la societo kun „ekzameno kaj juro“, la partio kun deviga obeemo, aŭ iu diktatoro kun sankcita por ĉiam programo aŭ senprogrameco, ĉar nun ankaŭ en tiuj ĉi interrilatoj funde kuŝas materiaj postuloj, kaj materiaj kodiĉoj estas ĉefaj. Sed libera homa spirito, kapabla disvolviĝi, ne povas toleri tian staton dum pli-malpli longa tempo kaj nia materiismo jam havas multajn malkontentajn, multajn, kiuj diversloke serĉas rimedojn kontraŭstarantajn al tiu troeco. Kaj oni povas pensi, ke venos tem-

po, kiam ĉiuj kleruloj komprenos malutilecon de tiu materiismo por la vivo. Sed tio ŝanĝiĝos nur tiam, kiam el sanktega ujo de homaj ideoj venos kaj enpenetros homajn cerbojn ideoj liberigantaj, ideoj de pli alta grado, ideoj plej proksimaj al fina perfekteco. Ni ricevos ilin, laŭ mia opinio, en tiel nomita orienta filozofio, parenca al nia kulturo, kvankam uzinta alian vojon. En tia filozofio estas la plej alta, libera kaj samtempe la plej alloga esprimo de homa spirito, ebliganta plej fortan ĝian influon je la vivo. Tiu filozofio spirita enirinte en nian materialan okcidentan kulturon kreos veran kaj efikan „Renaskiĝon“ de la homaro.

Do, kvankam nia „helpa“, „labora“ lingvo havas nur tre etan, modestan signifon kompare kun tiuj ĉi grandaj, kreaĵfilozofiaj ideoj, ni povas rekoni ilin, kiel helpantojn diajn por nia kara lingvo, kaj, kunligante ĝian sorton kun tiu ĉi orienta filozofio per pritaktado plej ofte en esperanta literaturo de konvenaj temoj, kun espero atendi baldaŭn alvenon de sekvanta plej alta grado de homa kulturo, kie nia lingvo ludos rolon de necesa peranto inter oriento kaj okcidento. Ĉar ni jam havas meze de ni orientistojn kaj ankaŭ verajn orientanojn do tia tasko per nia lingvo estas pli facila ol por iu ajn alia.

IPE.

KIAM LA VESPERA KREPUSKO...

La juna komponisto estis luinta ĉarman ĉambron en sufiĉe granda kampara domo, ĉirkaŭ kiu la Viena Arbaro murmuradis siajn melodiojn. Kiam lunnokto gutigis sian fluidan arĝenton sur maljunajn fagojn kaj en siringbosketo ĉe babilema rivereto najtingalo kantis sian kanton, tiam glitis gracilaj fingroj senripoze sur klavoj kaj tra sankta soleco de nokta arbaro sonis kvazuaŭ harpotonoj, kiujn fabelreĝino akompanis per eterna melodio pri la nekontentigebla sopiro de la homa koro. Ĉi tie elluis la fonto de lia genia forto, de lia sinfido. Dum ĉi tiuj horoj li forĝis, kiam pekis malprudentaj kaj sendankaj homoj kontraŭ li, ĉi tie cikatrigitaj doloraj vundoj, ĉi tie silentis la grumblanda stomako. Ĉar ege li batalis pro la aprobo. Sed li estis profunde konvinkita pri sia talento kaj ne malesperis spite de malsato kaj senluziigoj.

Unu etaĝon pli malsupre loĝis bela, juna sinjorino. Ofte ŝi atente aŭskultis la sopirplenajn, jen ĉielalte ĝojkriantajn, jen dolore rezignantajn akordojn. Dum horoj ŝi kuŝis maldorme kaj ŝia sentema koro kunĝojkriis kaj kuntremis. Kiam ŝi estis ekdormetinta,

tiam ĉasta sopiro ŝvebis sur flugiloj de la sonoĝo al la pala junulo kun noktonigrasaj hukloj kaj violbluaj okuloj kaj ŝi sidis apud li kaj silente ĝuis dolĉan sorĉon de la florantaj melodioj.

Kaj iun tagon, kiam la vespera krepusko ŝpinis siajn fadenojn de arbo al arbo, ŝi glitis en lian ĉambron. Ŝi ne diris, kiu ŝi estas; ŝi petis nur permeson resti tie. Li ŝovis seĝon apud ŝin kaj daŭrigis sian ludadon. Ŝi sindone aŭskultis. Post duonhoro ŝi leviĝis embarasite, dankis per kapsigno kaj... for ŝi estis.

La artisto ridetis kaj daŭrigis sian ludadon. La sekvintan vesperon ŝi ree venis. Ree ŝi silente aŭskultis la belajn melodiojn kaj adiaŭis ne malpli embarasite ol hieraŭ.

La trian tagon li jam atendis ŝin. Kaj kiam ŝi sidis apud li, li pli ofte interrompis la ludon kaj rapidege glitis la krajono sur la pretigita skizlibro.

La sekvan fojon ŝi petis lin, ke li vizitu ŝin; ŝi volas prezenti lin al sia edzo. Li nur nun eksciis, ke ŝi havas edzon. Malgraŭ tio, ke ili loĝis en la sama domo, li tute ne ko-

LA ELKORA DEZIRO.

*Ho multenombraj anoj de UEA kaj IEL!
Kiel nebuloj blankaj sur hele blua ĉiel'
Vi naĝas malproksime kaj de mi nekonite,
Malgraŭ miaj sopiroj de miaj sonĝoj spite.*

*Mi volus vin ekkoni, saluti kaj beni,
Viajn dezirojn, revojn por pripenso preni
Kaj el miaj kaj viaj revoj kaj sopiroj
Konkludi pri necesaj al VERO aliroj.*

*Kaj al feliĉ' homara. Devas la societoj
Presi viajn distingojn en siaj gazetoj,
Sciigante pri ĉies fako kaj celadoj,
Por niaj konatiĝoj kaj korespondadoj.
Ĉar sen tia agado, sen tiu ĉi cel'
Estus kvazaŭ senanaj UEA kaj IEL.*

Ĉuanigano.

Artikolo, ricevita el Italujo:

LA ROMA MAŪZOLEO DE LA FILINO DE KONSTANTINO.

Kiu ajn vizitas Romon, nepre haltu ĉe du tre antikvaj preĝejoj dediĉitaj al S. Costanza kaj S. Agnese, kiuj staras laŭlonge de Vojo Nomentana.

La unua estis, origine, la maŭzoleo de la patra avino, Heleno, kiu volis esti enterigata apud la katakomboj de sanktaj Petro kaj Marcelino, konstruigis al si majestatan tombon apud la tombejo, kiu portis la nomon de martirino Agnese.

Kune kun la Laterana Baptejo, konstruigita de la sama imperia familio, kiu certigis la triumfon al la kristanismo, ĝi estas la plej impona kaj plej bone konservita konstruaĵo de la konstantina periodo, integra homagio de la granda klasika arkitekturo al la nova religio. Tiu konstruaĵo, je ronda aranĝo, laŭ la fama ekzemplo de la Panteono, sed animita de pli movoplena kaj riĉa gusto, kiu atestas pri la posta epoko kaj pri la komenciĝanta dekadenco, estis iam tute ĉirkaŭita de portiko, kiu plifortikigis ĝian strukturon. Ekstere estas ankoraŭ videblaj ruboj de tombeja ĉirkaŭmuro de la IV jarĉ. kaj de atrio je formo de forcepso; sed tre malmulte restas el la origina, reĝe impona brilo. Kontraŭe la interno, kvankam riparita kaj aliĝita, koŭservas la fundamentajn liniojn de la unua strukturo kaj grandan parton de la tre interesa mozaika dekoracio. Dekdu paroj da kolonoj, kiuj preskaŭ solaj subtenas la pezon de la vasta kupolo, dividas la internon laŭ du koncen-

traj partoj, kreante efikajn kontrastojn kolorajn kaj dinamikajn inter la malalta, malvasta kaj ombroplena galerio ringa-periferia kaj la centra ejo, luma kaj alta, kovrita de la duonsfera tegmento apogita sur svelta tamburo.

Pri la mozaikoj tegantaj la belegan kupolon, ni povas fari al ni iun proksimuman ideon pere de iuj antikvaj desegnoj: plej oftaj estis fiŝkaptaj scenoj, komunaj por la paganoj, al kiuj la kredantoj klopodis doni simblan signifon. Tre bone konservitaj estas, kontraŭe la mozaikoj de la periferia galerio, kiuj povas esti konsiderataj la unua figura dekoracio farita sub la sunluno en kristana templo. Sed kio okazas? Vokita por soleni la novan religion, la arto, kiu konvertiĝis nur nome, plusekvas la malnovan vojon. Kiam, post esti lasinta en la katakomboj la embleman lingvon de la kriptografio, ĝi unufoje aperas en Romo per mozaiko, proksimume je la mezo de la IV jarĉ. sur ĉi tiuj ringaj volboj de la maŭzoleo de S. Costanza, ĝi kapablas anstataŭi la primitivan skribon misteran, geometrian kaj bestoforman nur per paroloj traŝvitantaj la plej senhontan paganecon.

Se en la du komencaj fakoj, kiuj, pro la fono blanka kaj pro la elementa linieco ŝajnas planko malatente inversigita por anstataŭi plafonon, okaze naskiĝas konturoj de krucoj detranĉitaj en la desegno, ili ne nur tute ne havas iun religian intencon, sed

ili estas nekapablaj iel ajn reliefigi sian ĉeston kun aluda signifo.

Por forpreni ŝiun dubon pri ilia okaza apero, eksplodas tuj poste la kutimaj bakusaj temoj de la tombaroj, kun bruo, kiun oni dirus pleba kaj malrespekta, se tiuj temoj ne akompanus tiel ofte la mortintojn, pro tiu serena akordo, kiun la antikvuloj volis trovi inter la dolĉa forgesigo de la viino kaj la neesplorita forgesigo de la transa mondo. Sub malgrandegaj scenoj kvazaŭ de vojaĝantaj teatroj, homoj ŝvelaj pro maldeca muskolaro, okupitaj pli pro la reprezentado ol pro la plenumado de sia rolo, tretas dancante berojn dikajn kiel ovojn ŝajnigante feston ebrian kaj karikaturan; el la kontraŭaj anguloj moviĝas ĉaroj pleneĝaj de grapoloj kaj tiel simplece realismaj, ke la kamparanoj havas bestan teniĝon kaj la bovoj homan rigardon: ĉirkaŭe flugas koboldoj kaj amoretaj, kies flugiloj ne sufiĉas por montri duonsignon aŭ eĉ vekaj supozon pri angeleĉo; pli malproksime, portretoj je pura imperia stampo, fermitaj en cirkloj grade malgrandiĝantaj kaj simetriaj kiel en monerostampoj, anstataŭas murajn kahelojn sen iu ajn ŝajnigo de sanktulbiografiaj kompromisoj. Fine, ĉe la flanko kontraŭ la enirejo, post tiom de seriozeco kaj unuformeco, la lerta dekoristo lasas defali de sia sino sian trezoron el vivanta kaj senviva naturo antaŭ ol havi la tempon aranĝi ĝin laŭorde, permesante, ke branĉoj, fruktoj, birdoj, abundkornoj kaj amforoj restu miksitaj laŭ sia plaĉo, inter mallaŭtaj briletoj de oraj fajrejoj, kvazaŭ timena antaŭanonco de proksimaj eksplodaj ekbruloj.

Ili estas restoj de malfrua festeno, sur kiu ĵus pasis, nek difektante nek ilin reordigante, la piedoj de la kunmanĝantaj paganoj, forlasante, lastfoje, la „triclina“ kaj lasante pri si, lastaj pekantoj konvertiĝintaj kun la manĝaĵo en la gorgo, kiel nuran ateston, ĉi tiun voluptan malordon.

Forkurinte la rafinitajn mastrojn por akcepti pentofaron, la humilaj kaj piaj alvenintoj trovas antaŭ si tiom da abundaj manĝaĵoj, ke ili hezitas kolekti ilin por ornamo, kun pia hontemo, altarojn kaj sanktajn bildojn. Tiu floraro kaj tiu bestaro estas ankoraŭ tro freŝaj kaj vivaj, tro odoraj kaj frandaj por prezenti ilin al la diaĵo per ago, kiu ne simulu tre multe la antikvan oferon al dioj falsaj kaj mensogaj. Kiom da jarcentoj devos ankoraŭ pasi antaŭ ol niaj artistoj kuraĝos ĉirkaŭi sanktulojn kaj madonojn per ĉiuj mirindaĵoj de la kreaĵaro.

Dume, la eniro de filino de roma imperiestro en la domon de la ĉiela patro ne povis plenumiĝi sen iu pompo, ne tirante post si, kvazaŭ trenajon, iom el la tradicia lukso

kaj festemo. Kaj jen, la kristana elemento estas ĉi tie reproduktita pro eraro, pere de facilaj transportoj de simbolaj atributoj konfidataj ne al la mozaikisto sed al la bonvolo de la fideluloj, kiu povas eĉ interŝanĝi la vazojn de Dionizo kun la eŭkariaj kalikoj de Kristo. La transiro de unu al alia religio plenumiĝas sen la plej malgranda ŝanĝo de l'arto, ni de diru pri stilo, sed pri gustoj kaj pri preferoj en la materia elekto de la temoj, plene akceptante la malnovan dekoracian repertuaron en tio, kion ĝi havis malplej kompromita kaj plej milda. La kristanismo forlasas la infanan balbutadon de la unuaj disĉiploj kaj subite akiras maljunulan parolemon, registritan en notetoj subtilaj kaj iom akraj; ĝi subite trakuras de la dubema alegoriismo de la originoj al la trodelikatecoj kaj afektecoj de dekadenco, kiu ŝatas disperdi sian figuran scion laŭ malgrandegaj, akraj kaj senfinaj flirtadoj, kvazaŭ ludo serfina kaj sencela, en la malpleno. El la multaj kaŭzoj de transiro tiel facila kaj ŝajne tiel absurda estas precipe konsiderinda la jena: primitivismo kaj dekadencismo estas dividitaj per distanco tre pli malgranda ol tiu, kiu siavice, dividas ĉiun el ili de la arto je la kulmino de la vira kaj sana matureco. La signojn hezitaĵoj kaj proksimumajn de la kriptografio anstataŭas la fadenformaj groteskaĵoj, kiuj povus supozigi laŭgradan malvolviĝon se, eĉ ne konsiderante la plagiaton, ili ne anstataŭas komplete, koncerne la religion, senforman spiriton per senspirita formo. Sufiĉas kompari ĉi tiujn spiralaĵojn kaj korimbojn kun la volviĝantaj akantoj konservitaj en la Kapelo de S. Seconda kaj S. Rufina en la Laterana Baptejo, aŭ la bestaron de de S. Costanza kun tiu de la Kapelo de S. Johano Evangeliisto en la sama Baptejo, por kompreni, ke, post kelkaj jarcentoj, temoj preskaŭ identaj estas plene altiritaj en la novan mistikan atmosferon kaj arte aliformitaj precipe pere de pli nuanca aplikado de koloraj kaj lumaj rimedoj: etendaĵo unu-ona, klara, glatiganta verdon sur lazuron, malakiton sur lazurŝtonon, en la unua okazo; krispaĵoj, refraktaĵoj multoblaj, en la alia okazo, kie la lumo, supernature peza kaj malkvieta, surŝutiĝas la unuopajn molekulojn de la mozaiko, briligante ĉiun peceton, kvazaŭ malgranda lanterno frapita per agitato.

Danko. Plej sincere dankas s-ron J. Kre-nicki pro lia samideana traktado de la mal-sana patrino

Isaĵ Dratver, Varsovio.

FRUPRINTEMPE.

1.

Post vintra muto
printempan saluton
sonoras galantoj
kaj sturnokantoj,
ree bluas ĉielo
super nuda tero
kaj kun dolĉa petolo
tiklas la koron
freŝa humodoro.

2.

De la saliko- kaj aln-amentoj,
lulataj de freŝaj ventoj,
ŝutiĝas amento-oro
kvazaŭ flava pulvoro,
flugas al rand' de foŝajo,
kie jam vidiĝas verdajo,
kie kun petola ĝu',
kirle - turne kuras,
ĉielbluon respegulas
ĝoj - ebria akvoflu'.

Hilda Dresen.

AL LUDMILA JEWSEJWA.

Sub influ' de kor - sentaro,
nun ho, kara sinjorin',
kun alven' de Nova Jaro,
mi salutas kore vin.

Mi jam plu ne povas muti,
(„ho, naiŭa li!" — ĉu ne?)
kaj kuraĝas vin saluti
sur kolonoj de P. E.

En amata lingv' belsona,
mi salutas nun al vi,
pro laboro fruktodona
sur la kamp' de poezi'!

Mi salutas, bondeziras,
kaj gratulas fojojn mil,
mi estime vin admiras,
pro belega via stil'.

Viaj verkoj brile duŝas,
per majstrec' kaj bel' sen lim',
viaj versoj min kortuŝas,
lulas nun ilia rim'.

Do, konduku vin, Ludmila,
via grava verd - labor',
al sukces' triumfa, brila,
kaj al ora kron' de glori'!

Eugeniusz Matawiejezuk.

JANUSZ KORCZAK.

DIPLOMO.

Mi rakontos al vi tian simplan malgajan historion pri iu sinjoro kun diplomo. Patro (ne lia) laboras en fabriko kaj patrino estas hejme, pli aĝa fratino, iom ĝiba, tusanta, ĉiam malsana, unu knabo estas en metia instruo ĉe tapetisto, alia laboras en magazeno de skribmaterialoj — krome estas ankoraŭ du malgranduloj. La patro perlaboradis dekok rublojn monate, Bronko — sep rublojn — kaj ili vivis... sed okazis malfeliĉo: la patro perdis okupon, Bronko malsaniĝis kaj kuŝis duonjaron en hospitalo. Stranga malsano: kuracistoj diras, ke estas kormalsano kaj demandas, ĉu al Bronko ne doloras kruroj kaj ĉu ne ŝvelis al li artikoj, Nu, vero estas, ke doloris la kruroj kaj ŝvelis genuo.

Ĉu ili ne loĝis en humida loĝejo? Jes, ili

loĝis en antaŭa banejo, kie hodiaŭ estas humidaj loĝejoj. Sed kio tio povas havi komunan kun la koro? Kial Bronko tusas kaj doloras lin dekstra flanko de la ventro. Se li tusas, eble estas io en la brusto, sed ne en la koro eble ftizo, kaj eble tute ne ftizo kaj oni povus savi la knabon, oni nur malzorgas lin kaj kuracas malbone sinjoroj kuracistoj kaj patrinjo ĝuste Bronkon amas pleje — de lia naskiĝo ŝi nenion malbonon havis liaparte. Kaj Bronko ĉiam diradis, ke li nur fariĝu komizo, li mem ĉion prizorgos. Aliaj knaboj iras promenon, havas kolegojn, amuziĝas, petolas kaj Bronko nenion havas. Kiam li venas el magazeno, li tuj prenas librojn kaj dimanĉe antaŭ tagmanĝo li iras al lernejo kaj poste li jam ĝis nokto legas nur kaj legas. Li nur iafoje kun la patro faris

ekskurson apud Vistulo, kaj viziti iun li tute ne volis.

Iru Bronko“. — Ne, mi restos hejme, oni ne povas lasi loĝejon sen prizorgo — estas ja danĝere lasi la loĝejon. De kie venis al li la malfeliĉo? Oni forigis lin el la hospitalo. La patrino vendis la tukon kaj iris kun Bronko al fama ŝafisto, kiun oni opiniis kuracisto. La ŝafisto rekomendis al li trinki bieron kun graso kaj donis ian ŝmirajon, fine li diris, ke tio ne estas ftizo, sed sango malvarmiĝinta en vejnoj.

Poste oni diris, ke en la hospitalo de Infano Jezuo estas unu fama kuracisto, sed tiu ĉi kuracisto nur unufoje ek-aŭskultis, diris ion latine kaj kuracis lin aliaj — junaj, kiuj praktikas je malsanuloj. Foje estis jam tute bone, kiam kuracisto el grafá azilo donis ian fortan sanigilon. La knabo spiregis pli facile, piedoj tute na doloris kaj revenis apetito. La patrino levigadis nokte ĉiuhore kaj alrigardis Bronkon — kiam ŝi vidis, ke li pli facile spiras, ŝi estis tre feliĉa kaj benadis la kuraciston.

Kaj ĉu li malvarmumis, irante al necesejo, kiu troviĝis en la korto, ne estas sciate, sed deposit tiu tempo estis ĉiam pli malbone — krome la patro restis sen okupo, bone nur estas, ke ŝi lavas vazon en restoracio. Ili petis min iri kune al la kuracisto, eble mi iom pli multe ekscios aŭ eble la kuracisto diros iom pli multe. Ni iris: Bronko, la patrino kaj la patro por gvidi la knabon supren.

Tiel nomata senpaga ambulatorio...

— Nu, kiu el vi estas malsana? sinjoro kuracisto rapidas.

„Tiu ĉi knabo, sinjoro, — mi diras humile“.

— Nu, kiuj estas vi ĉiuj?

„Ni nur venis kun li, sinjoro doktoro“ — mi klarigas ankoraŭ pli humile, sed el mia animo elŝoviĝas ungejoj.

— Bedaŭrinde, ke vi venis nur kvarope — oni devis venigi ankoraŭ dek personojn, por malpurigi la tutan ĉambron. Mia animo streĉiĝis kvazaŭ al salto.

Nu, senvestiĝu — kio estas al vi, parolu rapide.

He! sinjoro — mi ekkriis, irante antaŭen, he! sinjoro kun diplomo.

Kion — li mallonge demandis.

Lia vizaĝo fariĝis malakra.

Nenion, mi respondis tranvile. Mi parolis mallaŭte, preskaŭ flustre, sed tre klare.

Kio estas al la knabo — li demandis.

„Vitium cordis — insufficientia mitralis“ — mi petas sinjoron sparteini duo deci kun gutoj. Ĉu ne vere, sinjoro doktoro.

Kion vi ĝuste volas?“ Li demandis malsage kun malbone farita kvazaŭa ironia rideto. „Kion mi volas? ho! ho! tion mi en du vortoj ne diros. Vi konas hospitalon? ĉu ne vere? Kaj vi scias, ke ĉiuj-aŭde kaj ĉiudimancé familio vizitas malsanulojn? Sed vi ne scias, ke intencas viziti onklo el strato Burakowska, li aĉetas voje cigaredojn por donaco kaj la edzino aĉetas duonkilogramon da bovidajo, kiu tre bone sukcesis — ĝi estas tiel inda. Li kunprenas Lonjon, ĉar la patro pleje amas ŝin, kaj ĉiujn infanojn oni ne povas venigi, ĉar la servistaro koleras, ke oni malpurigos la salomon kaj la pordisto ne enlasos sen trinkmono. Ili alportas al la malsanulo novaĵojn el la urbo: oni forigis Mihaeledzinon el la loĝejo, Antonion oni jam liberigis, Franjo fianĉiĝis, Staĥo estas sen laboro. Kaj la malsanulo rakontas pri kuracistoj: unu estas tre homo, li demandas, aŭskultas, trankviligas, alia estas kvazaŭ besto — oni ne povas paroli al li, li baldaŭ koleras. Unu kuracisto manfrapetis lin kaj diris! „Nu, nu, vi estas sinjoro bravulo“. Kaj alia kapbalancis, la tria ridetis al li. Kaj nokte mortis tiu, kiu ĝemis la tutan semajnon kaj malhelpis al ĉiuj dormi.

Sed kion vi celas! li demandis.

„Mi celas tion, mi postulas, ke la kuracisto, kiu decidiĝas en niaj kondiĉoj praktiki, estu tre humila, kiam li vidas senpagan pacienton, ĉar tiu ĉi senpaga paciento en okdek procentoj estas viktimo de dompose-danto, de fabrikanto, de kapitalisto. Vi devas esti kontenta, ke vi havas kvar aŭskultantojn — klarigu al ili, kia ekzistas rilato inter humida ĉambro kaj kormalsano, inter kormalsano kaj tuso — penu, ke ili komprenu vin, ke oni ne apliku kupojn al la knabo kaj ne trinkigu al li bieron kun graso — diru ankaŭ, ke venos tempo, kiam dompose-danto pro humida kela loĝejo kaj fabrikanto pro sufoka metiejo estos punotaj, kiel murdistoj, atencantaj fremdan vivon, Faru tion, sinjoro kun diplomo, ke oni havu pli da konfido al vi, ol al ŝafisto kaj al knabo-frizisto — kaj fine... mi mansvingis.

Tre bele — diris al mi sinjoro kun diplomo iom sarkasme — mi povus al vi respondi ankoraŭ pli bele, sed mi ne havas tempon babilu. Kial oni lin forprenis el la hospitalo?

Ĉar ni ne volas, ke oni tranĉu lin post la morto, — respondis la patrino de Bronko. Li kuŝu en la lito.

Li donis recepton kaj volis kiel eble plej baldaŭ liberiĝi de ni.

Fine venkis la scivoleco; li faris nedecidan geston, kvazaŭ li volus etendi manon al mi.

Pri kio vi okupiĝas? — li demandis.

„Mi veturigas balaĵojn, sinjoro doktoro,
kaj mi kaŝis la manojn malantaŭen.

Ni eliris.

„Kion vi faris? sinjoro, lamentis la vi-
rino. Kontraŭe, sinjoro Jan bone faris —
diris la patro, sed mi ne donos al Bronko

tiun ĉi sanigilon. — Li eble pro kolero re-
ceptis ion malbonan.

Bronko pale ridetis.

El pola lingvo tradukis
Anna Weinstein.

ALFRED KUŹNIEC.

„SCHERZO“.

El la ciklo „Muzikaĵoj“.

Plu malĝoji mi ne volas!
Juna sang' en vejnoj bolas.
Jaroj kuras, pasas jaroj,
For de l' vivoĝu' la baroj!
Stulta estas, kiu plendas,
Kiu je la mort' atendas,
Ki n ĉiam persekutas
Pens', ke vivo lin englutas...
Ni ne pensu pri l' estonto,
Kvazaŭ sur fortika ponto,
Staru ni en ĉi la mondo —
Ne dronigos nin la ondo!
Super ni — ĉielo bluas,
Sube — la rivero fluas...
Bele, gaje... Ĉiu ridas

Kiu siajn fortojn fidas!
Ni ekzilu malgajulojn
Tedajn, malkontentajn kulojn,
Mondon ili nigra vidas,
Grumblas, plendas kaj avidas...
Jes, forpeli kaj ekzili,
For de ili, for de ili!

* * *

En printempo kaj somero,
Kantas arboj, ridas tero!
Pluva estas la aŭtuno?!
Nin lumigu arta suno...
Sun' de l' radiantanta koro,
Danco, kanto kaj humoro!

ALFRED KUŹNIEC.

„NOTTURNO“.

(El la ciklo: „Muzikaĵoj“).

Nokto. Turmenta mallaŭto. Grava silento.
Folioj rigidaj. De l'amo kaj sopiro
Spirito ŝvebas, kvazaŭ nesentebla vento.

Nokto. Bluarĝenta lumo. Sufoka aero.
Arboj embuskiĝis. Ombroj, kadavroj
Vastegan tombejon ektrovis sur la tero.

Nokto. Nigra mistero. Trankvilo perfida.
Regado de la morto. Strangolas kaj murdas
En mallumo kaŝita, fantomo insida...

KOMUNIKO DE P. E. D.

Ni ankoraŭfoje insiste petas ĉiujn (sene-
cepte) E-grupojn pri respondo je nia alvoko
en n-ro 10. de P. E. Ni alvokas al kunla-
boro! Sendu mallongajn raportojn pri via
grupa laboro.

„KVINMIL — FONDO“.

Pluaj pagoj por la „Kvinmil-Fondo“:
E. Matwiejczuk, Kamień Koszyrski . zł 1—

Ĝis nun oni enpagis por „Kvinmil-Fon-
do“ entute . . . . . zł. 257-15

KOMUNIKO DE I. E. L.

La ĉefdelegito de IEL ĝojas sciigi, ke nuna nombro de niaj membroj (nur individuaj aliĝintaj kaj realiĝintaj por 1939 jaro) jam proksimiĝas al sama nombro je 1 I 1939; la nombro da poentoj por konkurso 1939 jam transpaŝis 100% de sama nombro je 1 I 1939. Se estus realiĝintaj ĉiuj membroj, la nombro da poentoj superus 130%. Ĉar

neeble estas kelkfoje memori ĉiun membron pri pago, do mi faras tion ĉi-loke.

Samtempe mi avertas kongresemulojn, ke kongreskotizo nur ĝis 31 III 39 estas 35 zł, poste estos jam 42 zł. La kotizojn, porloĝejajn pagojn kaj kotizojn por IEL oni pagu je PKO. 203616.

inĝ. M. Chmielński
Toruń, Krasieńskiego 4.

BIBLIOGRAFIO.

GAZETOJ RICEVITAJ.

Internacia Radio-Servo, organizita de Internacia Radio-Komisiono, komisiita de Int. Esp. Ligo. Sekretarioj ekzistas en ĉiuj partoj de la terglobo. Centra Servo: Helsingborg 3 Svedlando. Marta programo-aparte anoncata.

Bulgara Radio el Sofia decidis disaŭdiĝi E. trifoje en la monato. Esprimu vian dankon. Same Hungara Radio enkondukis Esp. Unua disaŭdiĝo estis 26 de februaro. Skribu dankon: Danuba Voĉo, Budapest VIII, Sandor Utca 7. Unue parolis nia fama K. Kalocsay.

Amerika Esperantisto. Alvoko de Jos. Sherer al la vizitado de Volendam, ĉarmega urbeto de Nederlando, plena de historiaj memoraroj. Amerika karavano al Svislando okaze de Berna Int. Kongreso.

Brita Esperantisto. Februaro. Brita Esp. As. disvolviĝas modele. Alviĉiĝas modele. Alviĉiĝis 27 novaj anoj, du dumvivaj. Pli-multigiĝas donacoj. Jubilea fondo atingis 1.538 funt.

Heroldo de Esp. Februaro. Finlando vokas. Bela ekskurslando por turistoj, entenaspli ol 60.000 lagoj, 80.000 insuloj, 700 akvofaloj, densaj arbaroj, fiŝkaptado, ĉasado, multaj internaciaj kongresoj. La stadiono por olimpiaj ludoj en 1940 povas akcepti 63.000 da rigandatoj. Oni parolas ĝis nun ne multe Esperanton. Eksterlandaj samideanoj aranĝu energian bombardadon al la Komitato kaj postulu uzadon de la lingvo. Esp. Inst. de Finlando: Kluuvikatu 5A Helsinki. La nombro de cirkulataj bicikloj en Francujo atingos en la nuna jaro preskaŭ unu milionon! Interesa artikolo pri la internacia skribnormigo. Ankaŭ pri miridinta lingvo en Nova Gvineo.

La landaj asocioj estas petataj sendi al Soc. Fr. por Esp. 1) eldonciferojn de la lernolibroj en la diversaj lingvoj (nomo de la libro kaj koncerna eldoncifero), 2) Eldonciferon de la turismaj kaj politikaj eldonaĵoj en Esp. eldonitaj de ŝtatoj, urboj, foiroj, komercaj ĉambroj.

Ĉiuj legantoj helpu nin kaj sendu infor-

mojn al S. F. P. E. 34 rue Chabrol, Paris 10, Francujo.

Flandra Esperantisto. Februaro. Alvoko al la deka Jubilea Esp. Kongreso en Antwerpeno, 27—29 de majo 1939. Jam 38 aroj aliĝis.

Franca Esperantisto. Februaro. S-ano J. Couteaux atentigas, ke ni ĉiuj esperantistoj devas konservi en tiu ĉi malpaca tempo saman paceman penson por laŭpove helpi la pacon. Ni devas nun pli ol iam konsideri ĉiun esp-iston kiel fraton sen iu ajn diferenco de raso, religio aŭ politikaj konvinkoj. Ni organizu niajn esp. grupojn ĉie, kie estas bezono helpi aliajn. S-ano P. Petit demandas, kial ni ne havas sufiĉe da taŭgaj profesoroj, taŭgaj lernolibroj, ni ne havas sufiĉe da mono kompare ekz. kun Britujo.

Cirkulanta biblioteko de la Marne estas videbla por la gekongresanoj dum la Kongreso en Chalons sur Marne la 27—29 de majo. Jam 200 komunumoj decidis partopreni la entreprenon. La bibliuso foriros ĉiumatene el Chalons al diversaj komunumoj kaj pruntedonos la librojn. Pliaj 17 lernejoj aplikos la cirkuleron pri instrado de Esp. en lernejoj. Diversaj unuagradaj, superaj lernejoj, liceoj kaj kolegioj enkondukos Esp.

Helena Esperantisto. Jan.-februaro. Helena Virina Esp. Ligo aranĝis kiel ĉiujare dancvesperon kun la loterio. La vespero brile sukcesis. Ne estas dirite ĉu ĉeestis multaj esperantistoj.

Katolika stelo. Budapest. Februaro. Profunde prezentita parolado pri la morto de Papo Pio XI, kiu plurfoje benis la Esperanto-movadon. Hungaraj katolikoj estas speciale dankemaj al li pro la XXXIV Eŭkariŝtia Kongreso, kiun li donacis al Hungarujo okaze de la Jubilea jaro de Sankta Stefano, unua apostola reĝo.

La Praktiko. Februaro. Esper. lingvaj instrukcioj en la nederlandaj publikaj telefonĉeloj kun la bildoj instruantaj kiel oni devas uzadi telefonon. En Amsterdam kaj Hagoo ili jam antaŭ kelkaj jaroj estas enkon-

dukitaj. Nun ili estas en ĉiuj urboj, kie ekzistas aŭtomataj telefonoj.

En la Praktiko troviĝas ciam treege interesaj sciindaĵoj, kiuj meritas, ke oni abonnu la vere valoran gazeton.

S. O. S. Speciala servo de Radio-Klubo Esp. de Francujo, Februaro. Radiodissendoj. **Renovigo Meksiko.** Februaro.

P. T. T. Jugoslava Ofic. Organo de Poŝto teleg. k. telefono.

Bulteno de Intern. Scienca As. Esp. Ĝi enhavas treege interesan historion de evoluo de aŭtomobilo. Nia fervorega samideano E. Archdeacon kaj Serpollet unuaj antaŭ 47 jaroj provis tute malbanalan vojaĝon el Paris al Lyon en trirada veturilo kun vaporkaldrono. Tiam ankoraŭ ne estis eltrovita la eksplodmotoro. Oni povas facile imagi la cirkonstancojn de tiu vojaĝo. Estas ankaŭ interesaj raportoj pri diversaj sciencaj temoj. Ĉiu intelektulo devas abonni la gazeton kaj partopreni el la laboroj de la ISAE.

Federacia Bulteno. Februaro. Unua jaro nro 4. Suplemento al „Travailleur Esper.“ Invito al Kongreso en Nimes de FET.

Scienca Gazeto. Februaro. Daŭrigo de interesaj etnografiaj sciigoj pri la siauj Indiaj naci, skrib. de Karl Froding sekr. de Etnogr. fak. Aventura en Sanskritujo de L. A. Ware. Lingvistika fak. La diversaj interesaj

novaj el la scienco kaj praktiko indas pluan disvolvigon de la plenmerita Asocio.

Esperanto Internacia. Marto. Enhavas multajn interesajn artikolojn kaj ilustraĵojn.

La Redakeio ricevis interesan publikacion kun alvoko:

La Nova Komununo de Lord Davies-angle The New Commonwealth Thorney House, Smith Square, Westminster London SW1 „Nova Komunuma Societo ekzistas por diskonigi tion, kion ni opinias esti praktika kaj necesa programo por la organizo de mond-paco — la kreado de efika internacia aŭtoritato ekipita per tribunalo por la paca solvo de ĉiuj disputoj, subtenata de internacia polico. Elmetante ĉi tiujn proponojn ni memkompreneble penas prepari la vojon por programo de mondfederismo, kaj tial oni povas diri, ke fundamente nia celo multtrilate similas al tiu de Esperantistoj. Naciaj sekcioj de nia Societo ekzistas en multaj eŭropaj landoj kaj en Usono. Via bonvola helpo estos aparte ŝatata“.

Pliaj detaloj estos priparolataj.

Praktiko. Februaro. Biografio de Stefan St. Uzunow, meritplena malnova pioniro de li antaŭ longe fondita. Interesaj: malgrandaj bildoj pri grandaj homoj. Spritaj diritaĵoj de kelkaj famuloj.

O. B.

RADIO.

Per radio Esperanto eniras sur kampon vere praktikan! Subtenu la E. dissendojn
Skribu al la stacioj!

PROGRAMO DUM MARTO

La horoj estas indikitaj laŭ mezeŭropa tempo.

REGULAJ ĈIUSEM AJNAJ DISSENDOJ.

Dimanĉe:

9.45—10.00 Lille: Esperanto-kroniko.
22.30—22.45 PRC 7. Mineira (96 kil.)
„Momento de Esperanto“.
10.10—10.25 Kortrijk (204 m) Kroniko de G. Debrouwere.

Lunde:

18.20—18.35 Suisse Romando (443 m):
Esp. kurso de P. Bouvier.
19.45—20.00 Montpellier - Languedoc
(224 m) Kroniko de A. Capoulade.
20.00—21.00 JV 2 RL Caracas (51,72 m)
Parolado.
21.50—22.10 2RO 3 (31,13 m) eventuale
Romo II (245 m) Semajna informado.
23.45—0.30 Paris PTT (431 m) Esperanto-teatraĵo.

Marde:

21.20—21.35 Kaunas (1936 m) Klaipeda
Memel 531 m) Lyiae (35 m) „Nia anguleto“.
22.00—22.10 Turi (410 m), Tartu (579 m),
Tallinn (229 m) E. kroniko.
22.25—22.40 PRF5 (31 58 m), PRF 2
Rio-de-Janeiro (780 m): Informoj kaj
kantoj.
23.35—23.40 PRF3 (31.58 m), PRF2
(780 m), Rio de Janeiro, Oficialaj informoj kaj kantoj dum la „Horo de Brazilo“.
22.25—22.40 PRF3 Sao Paulo (960 m),
informoj kaj kurso.

Merkrede:

2.45—3.45 XECR (50.17 m) Mexico —
Esperanto-kroniko.

15:00—15:20 Paris PTT (431 m) —
E. kurso de C. Roseau.
19:45—20:00 LTI Rosario (384 m):
Esperanto-kroniko.

Ĵaŭde:

10:30 — 10:45 Paris PTT (431 m): Esp.-
kurso.

Vendrede:

2:45—3:45 XECR Mexico (5017 m) --
Kroniko.

Sabate:

10:30—11:— 7 HO HOBART — E. kro-
niko.
14:45 — 15:00 Lille (247 m): Esp.-kro-
niko de f-ino Andre kaj R. Curnelle.
17:15—17:30 Loksbergen-Limburg (202
m). Esperanto-kvaronhoro.
18 40 — 19:00 Roma II (245 m); IRF
(30 52 m) kaj 2RO9 (31'02 m)— Turis-
ma kroniko.
20:00—20 15 PRF 8 Pernambuco (960 m):
Informoj, kantoj kaj kurso.
0:30—1:00 Barcelona (377 m), Pri His-
panujo.

PLI OFTAJ ELSEDOJ PER RADIO EIREANN.

Jen la programo por la estontaj disaŭdi-
goj de Radio Eireann (531 metroj):

Tria Marto-21a Marto * (15 min) SPORTLU-
DOJ EN IRLANDO.

Unua Dimanĉo-2a Aprilo * (15 min) Irlan-
da Influo en Eŭropo.

Tria Mardo-18a Aprilo * (15 min) Eŭropa
Influo en Irlando.

Unua Dimanĉo-7a Majo * (15 min) EKO-
NOMIA STATO DE IRLANDO.

* Preciza horo ne fiksita — proksimume
kiel en Decembro.

Ni afable petas vin diskonigi tiun ĉi pro-
gramon inter viaj amikoj kaj en via klubo.

NOVA SUKCESO EN LA BULGARA RADIO!

Dank' al multnombraj kaj senĉesaj lete-
roj de alilandaj samideanoj, la direkco de
Radio Sofia decidis disaŭdigi Esperanto-pre-
legojn trifoje en la monato. Ni petas vin
montri vian solidarecon, esprimante per ama-
saj leteroj al Radio Sofia vian kontentecon
pri la pli ofta disaŭdigo. Skribu al jena
adreso: Radio Sofia, ul. Moskowska 19.

Sofia. Bulgarujo.

RAPORTO PRI LA RADIO-AGADO DE VARSOVIA ESPERANTISTA SOCIETO.

La propaganda servo de Varsovia Espe-
rantista Societo estis iniciatinta antaŭ kelka
tempo Radio-agadon, menciitan jam en tut-

monda esperanta gazetaro. Ĝi nome taskas
favore inklini la Direkcion de Pola Radio
por disaŭdigi en kaj pri Esperanto. La Ra-
dio-agado konsistas en tio, ke estas dissen-
dataj al samideanoj kaj esperantistaj orga-
nizaĵoj presitaj cirkuleroj kun loko por 20
subskriboj de radioabonantoj kaj aŭskultan-
toj, postulantaj enkonduki la esperantling-
vajn kursojn kaj prelegojn en la programon
de Pola Radio. Kiam estos kolektota sufiĉe
impona nombro da subskriboj, la estraro de
V. E. S. prezentos la foliojn kun konforma
petskribo al la Direkco de Pola Radio.

Tamen malgraŭ la nerefutebla signifo
de Esperanto kiel kulturvaloro kaj komuniki-
lo en servo de la Radio, ni ne povas an-
koraŭ ekagi, ĉar nur malgranda parto da
dissentitaj cirkuleroj revenis kun subskriboj
(ĉ. 400 subskriboj el la tuta Polujo kaj el
eksterlando, el Varsovio — nur malmulte).

Ni do ankoraŭfoje instigas ĉiujn samide-
anojn kunlabori kun ni: peti cirkulerojn de
la Societo, plenigi ilin per subskriboj kaj
resendi! Unuavice la pola esperantistaro de-
vas pruvi al la eksterlando, ke ĝi havas
iniciaton kaj, ke ĝi kapablas efektiviĝi gran-
dan entreprenon, des pli, ke eksterlande oni
interesiĝas multe pri nia agado, ĉar ni ri-
cevas senĉese leterojn el Francujo, Anglujo,
Nederlando, Finnlando, Litovujo, Borneo, Sve-
dujo kaj Danujo, en kiuj ni estas petataj
pri informoj kaj cirkuleroj.

*La propaganda servo de Varsovia Esperantista Societo
Warszawa 1, Leszno 5619.*

NOVAĴOJ EL ESPERANTUJO.

BRAZILA POŝTO KAJ ESPERANTO.

Kiu sendos du poŝtajn respondkuponojn
al Brazila Ligo Esperantista (Praça da Re-
pública, 54, Rio-de-Janeiro. Brazilo), ricevos
poŝtkarton kun teksto en Esperanto afran-
kitan per la memoriga poŝtmarko de la In-

ternacia Filatelio Ekspozicio aŭ la Orjubilea
poŝtmarko kaj stampitan per la stampo kun
verda stelo.

Kiu sendos tri poŝtajn respondkuponojn
ricevos la samon en rekomendita koverto.

„Pollandaj ĝesperantistoj! Certe Ĝi jam aŭdis pri nova filmo de Metro Goldwyn Mayer kun Norma Shearer kaj Clark Gable, kies parto estos parolata en Esperanto. Pro tiu fakto pli ol 2000 leteroj kun gratuloj kaj salutoj venis el multegaj landoj. S-ro Clarence Brown, fama reĝisoro en intervejo kun s-o Scherer interalie diris: „Jam de multaj jaroj mi diris, ke Esperanto povas esti tre utila por la filmoj, precipe por la filmoj kun internacia intereso. Mi rekomendis la neŭtralan lingvon jam ofte, ĉar ĝi faciligas la lingvan problemon por filmoj, kiuj iras al multaj landoj. Ĉi-foje mi decidis uzi Esperanton por solvi cenzuran problemon“.

Tiujn vortojn oni kopiu kaj traduku por

naciaj ĵurnaloj: Gesamideanoj! Helpu al s-o Scherer konvinki aliajn film-eminenculojn de Hollywood per sendo de gazeteltranĉaĵoj (po 3—4) sur kiuj indiku daton kaj nomon de gazeto. El ili estos preparitaj eltondaj-kolektoj. Gazetajn eltranĉaĵojn oni sendu al Joseph R. Scherer. 212 So. Grand Ave. Los Angeles, Californ.

Gesamideanoj! Mi esperas, ke ankaŭ el Polujo estos senditaj la petitaj eltranĉaĵoj. Se vi preferas — sendu ilin (po 3—4) al mi, kaj mi kolektive sendos ĉion al la adresito. La eltranĉaĵojn mi atendas ĝis plej malfrue 1 junio k. j.

inĝ. M. Chmieliński
Toruń, Krasińskiego 4.

POLLANDA KRONIKO.

LUBLIN. Okazinta la 18 l k. j. soleno de t. n. tradicia „OBLATO“ kunvenigis en ejo de P. E. A. (strato Królewska 6) ĉe longa, dekorita per esp. flagetoj tablo 46 personojn.

Post la saluta parolado de la prezid. de la Societo s-ro mgr Cz. Pruski, parolis pastro superioro A. Dzikiewicz (el jezuita monaĥejo) kiu faris longan, interplektatan per esp. deklamoj belan paroladon, menciante, ke el kristana vidpunkto Esperanto, kiel bonega interpopola komprenilo estas ege subteninda kaj se ĝi, — kiel lingvo havas kontraŭulojn — tio signifas nur nesufiĉan komprenon de tiu kreaĵo flanke de ili. — Ne pasis duon-horo kaj subite aŭdiĝis „kolendoj“ — ludataj de propra esp. banĝol-gitar-orkestro. Ĉeestantoj subtenis la melodion per propraj voĉoj kaj baldaŭ ektondris granda, spontane formiĝinta 46 persona horo. — En gaja atmosfero ĉeestantoj amuziĝis preskaŭ ĝis noktomezo, finante la vesperon — nature — per dancado. Okaze de tiu ĉi soleno aperis en lokaj tagĵurnaloj favoraj artikoloj.

Plena sukceso de „Oblato“ okazis dank' al klopodoj de F-ino H. Sierakowska kaj S-ro E. Majewski, del. de I. E. L.

Dank' al ofero de pastro K. Bobrocki el Czerniejów, biblioteko de P. E. A. riĉiĝis per kelkaj valoraj esp. verkoj, kies ricevon ni publike kvitanas en tiu ĉi loko kaj esprimas nian plej koran dankon.

Sekve de klopodoj de nia malnova samideano S-ro Aleksander Abramek, Esperanto troviĝis en programo de „Popol-Universitato je nomo de St. Żeromski“ (str. Narutowicza nr. 2) egalrajte kun lingvoj francaj kaj germanaj.

La Popol-Universitato estas gvidata sub

aŭspicioj de Urbestro. Kiel instruisto estas invitita S-ro mgr. Cz. Pruski. Lecionojn de Esperanto partoprenas 24 personoj, dume lecionojn de franca kaj germana lingvoj — nur po 10 personoj.

Dum antaŭnelonge okazinta ĝenerala jar-kunveno de P. E. A. estas elektitaj en la estraron sekvantaj personoj:

S-ro mgr. Cz. Pruski — prezidanto. S-ro E. Dziejewski — sekretario, S-ro St. Bekiesza — kasisto, S-ino A. Stefaniak — bibliotekistino, S-ro juĝisto St. Dobrzański kaj S-ro L. Kozłowski — anstataŭantoj. En la Revizian Komisionon eniris: S-ro L. Leszczyński, s-ro Wł. Bogusławski, kaj s-ro J. Czeladyn. — El la raporto de la ĝisnuna estraro oni vidas, ke Lublina filio de P. E. A. havas firman bazon de l' ekzistado, laboras laŭplane kaj sisteme. Ĝia organizo kaj laboro povas servi al multaj esperantaj societoj en Polujo kiel ekzemplo, ke malgraŭ nefavora tempo oni tamen povas atingi bonajn rezultojn de sia laboro.

La 10 l k. j. S-ro Leszczyński faris propagandan paroladon pri Esperanto en Societo „Akcja Katolicka“ antaŭ 30 aŭskultantoj.

WARSZAWA. Nova adreso de P. E. A. estas: Str. Al. Jerozolimskie nr. 7. Kunvenoj okazas ĉiumerkrede de 8 ĝis 10 h vespere.

★ ★ ★

Varsova Esperantista Societo komunikas, ke lastatempe estis faritaj jenaj prelegoj: dr-o Emanuel Olschwanger el Jerusalemo parolis lerte kaj interese pri „la nuntempa Palestino“, s-ano prez. Isaj Dratwer prelegis pri „Esperanto en la jaro 1938“, s-anino Eugenio Cense raportis pri „Impresoj de la

vojaĝo al Jugoslavujo kaj al Katolika Kongreso Esperantista“, s-ano I. Lejzerowicz faris prelegon pri „Juda literaturo“ (Solem Alejchem) kaj Lidia Zamenhof „Impresoj pri Usono“.

Nova Estraro de Varsovia Esperantista Societo. La 7/II okazis ĝenerala kunveno de Varsovia Esperantista Societo (str. Leszno 56/9) La kunvenon prezidis s-ano adv. Kazimierz Cohn. Post tralego de la protokolo de lasta ĝenerala kunveno, prez. Isaj Dratwer faris koncizan raporton pri la vere diversflanka agado de la ekŝiĝinta estraro, atentigante pri la rolo kaj signifo de Varsovia Esperantista Societo en la lulilo de Esperanto. La raporton sekvis vigla diskuto inter ĝesamideanoj. Poste estis faritaj multnombraj proponoj kaj rezolucioj, i. a. la ĝenerala kunveno esprimis akran proteston kontraŭ ĉiu ajn formo de persekuto kaj leĝlimigo de homoj pro rasaj kaj ideologiaj kaŭzoj.

La novelektita estraro dividis siajn funkciojn jene: prezidanto — Isaj Dratwer, vicprezidanto kaj gvidanto de gazetara-propaganda servo — Adolf Kerner, ĝen. sekretario -- Henryk Reuter, sekretariino — Maria Dora Kagan, bibliotekistino — Bela Sluzna, kasistino -- Anna Mitnik kaj mag. Mira Freiman — estraranino.

WILNO. En decembro 1938 Vilna Esperantista Societo „Universo“ presis kaj dissendis en la mondon protestrezolucion kontraŭ la persekutadoj kaj ĉikanaj direktitaj kontraŭ judoj en Germanujo. La protestrezolucio estas represita en „Esperanto“ Nr 471, „Litova Stelo“ Nr 1 (25) k. aliaj, ankaŭ de multaj unuopuloj ni ricevis respondojn.

En Wilno oni nun eldonas „Almanakon pri ĉiuj vilnaj organizaĵoj, societoj kaj lernejoj. „Universo“ okupas en ĝi grandan lokon.

La 20 I la Societo aranĝis propagandan vesperon. La grandnombra ĉestantaro aŭskultis judlingvan prelegon pri la bezonoj kaj atingoj de E. Ĝin sekvis interese farita provlecio gvidita de la prez. Dro D. Fajnŝtejn.

Dum la antaŭlasta kunsido, la Komitato de la societo decidis aliĝi al P. E. D.

La societo aranĝis la 3 II honore al, fa-

ma esperantisto Dro Olsvanger komunan vesperon, kiun malfermis Dro D. Fajnŝtejn, menciante pri la gravaj meritoj de Dro Olsvanger kiel sciencisto kaj eminenta esperantisto; ankaŭ pri tio, ke la gasto ricevis la I-an premion por la plej bela parolado dum la Pariza Intern. Kongreso en 1932.

Pri la vidpunkto koncerne la naciisman problemon k. Esperanton — de nia gasto parolis Dro A. Guvič, nome: Esperanto kaj naciismo ne ekskluzivas unu la alian, sed male — ili estas reciproka komplimento.

Krome parolis S-anoj Ŝik, kaj Perelman. La ĉefpunkto de ĉi vespero estis la parolado de la gasto. Ĝi estis eksterordinare belstila! Tia — kian ankoraŭ neniam ni aŭdis en Vilno, speciale ni pli bonaj esperantistoj. En sia 1½ hora prelego dro Olsvanger analizis paralele la esperantismajn kaj cionismajn idealojn, konkludinte, ke ambaŭ movadoj havas multe da komunaj trajtoj.

En la nomo de „literatura rondo“ salutis la gaston la sekretario de la s to Sz. Subotnik.

La 10 II. oni aranĝis literaturan vesperon kun Dro Olsvanger. La gasto legis siajn jam presitajn versaĵojn en Esperanto. Kun granda intereso estis aŭskultata lia poemo „Inter Homo kaj Dio“ en la esperanta lingvo (propra traduko de la juda originalo), ankoraŭ nenie presita, kaj ĝenerale la unuan fojon publike legita dum la literatura vespero de „Universo“.

Per riĉa materialo prezentis sin ankaŭ s-ano L. Subotnik, legante siajn kaj originajn verkojn tradukojn el la esperanta literaturo. Interesa kaj vigla diskuto pri nia esperanta literaturo finis la vesperon.

La 17 II. oni malfermis novan kurson element. de Esp-o. Granda sukceso. Plenplena salono (pli ol 60 personoj venis post unu gazeta anonco pri senpaga kurso). Interese estas, ke al tiu ĉi kurso patro alkondukis du malgrandajn infanojn: 10 kaj 12 jarajn, kiuj tre kapable sekvis la lecionojn. La kurso anaro plej parte konsistas el studenta punularo. La kurson gvidas sukcese L. Subotnik.

Vigle kaj seninterrompe laboras la literatura vando, studante la plej novan literaturon. Laste oni tradukis kaj pridiskutis detale la „12 poetojn“.

LA TURMENTO.

*Mordanta sufere fajranta en brust',
delonge por mi jam sufiĉas,
sed nun... nun al Dio, kun kredo je just'
mi mian doloron dediĉas.*

*Sur bara misvoj' de kruela destin'
min ĵetas mistera perforto,
kaj batas, bategas min ĉiam... sen fin',
la mano pezega de l'sorto.*

Eugeniusz Matwiejczuk.

BONEGA PROPAGANDILO!

Brazilaj poŝtmarkoj kun esp. teksto de IX Intern. Specimena Foiro kaj IX Brazila Kongr. de Esperanto haveblaj ĉe admin. de „Pola Esperantisto“ po 20 gr por peco. Aldonu 25 gr por poŝtelspezoj. Ni akceptas ankaŭ neuzitajn poŝtmarkojn kiel pagon.

★ ★ ★

ĈU VI VIDIS EKZEMPLERON DE
SCIENCA GAZETO

aŭ

NOVA BULTENO?

Se ne, petu ilin tuj senpage, poŝtkarto sufiĉas!

Adresu:

**American Esperanto Institute Rockford,
Illinois, Usono.**

★ ★ ★

GRAVA AVIZO!

Reprezentanto de la dumonata, 24-paĝa, ilustrita „SCIENCA GAZETO“ estas por Polujo la administracio de Pola Esperantisto. Abonprezo jara (por Polujo malaltigita) 4 zł, pagata je konto de „Pola Esperantisto“, konto P. K. O. Nr. 406.660. Abonante nun, vi ricevas ĉiujn numerojn de post januaro k. j. Ĉiu klera homo, por kiu ne estas indiferentaj la plej novaj sciencaj temoj — devas nepre aboni la revuon!

Ĉe pagoj rimarkigu ĉiam la celon!

Abonu por jaro 1939!

NOVA BULTENO

Sendependa revueto pri la Esperanto-movado.

Aperas provizore dumonate.

Enhavas: La Esperanto-Movado (novajoj)
Recenzado de libroj. Ĉu vi legis?
(interesaj elĉerpajoj el la Esperanta gazetaro). Literaturo, anoncetoj.

Nova abonanto ricevas 2-linian anonceton senpage.

Sendu vian anoncetekston.

Jarabono internacia: 2 poŝtaj respondkuponoj.

Amerika Esperanto-Instituto

Rockford, Illinois, Usono.

★ ★ ★

Ostatnia obniĝka ceny!

Naukowe Koło Esperanckie obniżyło cenę na podręcznik szkolny p. t. „LEKCJE JĘZYKA ŚWIATOWEGO ESPERANTO“ w opracowaniu prof. SYGNARSKIEGO (wyd. II. aprobowane powtórnie przez Ministerstwo WR i OP) na 1.— zł. Wpłaty i zamówienia kierować należy pod adresem: N. K. E. Bydgoszcz, pl. Wolności 9 (konto P. K. O. Nr. 210.647) lub administracji **Pola Esperantisto (Kraków, ul. Lubicz 34)** konto P. K. O. Nr. 406.660. Przesyłka 15 gr.

★ ★ ★

UWAGA!

Wszelkie wpłaty abonamentu miesięcznika „Pola Esperantisto“ skutecznie można na konto PKO. Nr 406.660 lub **przekazem rozrachunkowym, kartoteka Nr 29**, co zaoszczędzi wpłacającym koszty przesyłki.

ABONO: jare zł 8.—, duonjare zł 4.—. Por societoj kaj grupoj esperantistaj jare zł 6.— Eksterlande 7 sv. fr. Aparta numero zł 0.70, duobla zł 1.40.

ANONCOJ: 1/2 paĝo zł 30.—, 1/4 paĝo zł 15.—, 1/8 paĝo zł 10.—. Korespondado: anonceto de 10 vortoj (krom adresoj) zł 1.—.

PRENUMERATA: rocznie zł 8.—, półrocznie zł 4.—. Dla Towarzystw i grup esperanckich rocznie zł 6.—. Zagranicą: 7 fr. szw. Numer pojedynczy zł 0.70, podwójny zł 1.40.

OGŁOSZENIA: 1/2 strony zł 30.—, 1/4 strony zł 15.—, 1/8 strony zł 10.—. Korespondencja: małe ogłoszenia z 10 słów (prócz adresu) zł 1.—.

Przekaz rozrachunkowy: kartoteka Nr 29, Kraków 2. — Konto P. K. O. Nr 406.660.

REDAKCIO KAJ ADMINISTRACIO: KRAKÓW, LUBICZ 34.